

== Velja po pošti: ==
 Za celo leto naprej . . . K 28.—
 za en mesec . . . " 2.—20
 za Nemčijo celoletno . . . " 29.—
 za ostalo inozemstvo . . . " 35.—
V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . . . K 24.—
 za en mesec . . . " 2.—
 V pravi prejemni mesečno . . . 1.70
Sobotna izdaja:
 za celo leto 7.—
 za Nemčijo celoletno . . . 9.—
 za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENE

== Inzerati: ==
 Enostolpna petstvarsta (72 mm):
 za enkrat po 18 v
 za dvakrat " 15 "
 za trikrat " 13 "
 za večkrat primeren popust.
 Poročna oznaka, zabavne, esmrtne itd.:
 enostolpna petstvarsta po 20 vin.
Poslano:
 enostolpna petstvarsta po 40 vin.
 Izhaja vsak dan, izvenredno ne-
 delje in praznike, ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
 sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račna
 poštna branilnica avstrijske št. 24.787, ogrske 26.511,
 bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 183.

Gorica je naša in bo naša!

Kako je v Gorici.

(Izvirni dopis »Slovenca«.)

V Gorici, 16. avgusta 1915.

Človek mora nehote misliti, če čita poročila nekaterih tujih dopisnikov, da je Gorica vsaj na pol razsuta. In vendar bi tujec, ki bi, ne zavedaje se, da je vojska, hodil po ulicah goriškega mesta, prav težko kaj opazil, kar bi ga spominjalo na obstreljevanje, kateremu je Gorica tolikokrat izpostavljena. Pa tako je, kdor je bil v Gorici, hoče tudi povedati, v kako strašno nevarnem kraju se je nahajal, zato pretirava, da drugi potem na tihem sklepaajo na njegovo junaštvo in neustrašenost! Sicer je res, da v Gorici ni varno nikjer in da zasikajo in počijo granate ali šrapneli v tvoji bližini, ko se tega najmanj zaneses, toda tako strašno pa tudi ni, kakor marsikdo hoče to napraviti. Vsak, ki je v Gorici, ali prebiva nekaj dni v njej, tudi že ve, kje so navadno cilji sovražnikovih baterij in bo temu primerno uravnal svoja pota po mestu, in, če le ni preveč lakomisen, bo tudi brez posebne škode izhajal. Vsak Goričan bo pritril, da je res tako, dasi skoraj ni ure, kjer bi ne prileteli na eno ali drugo stran mesta granate ali šrapneli. Tujec seveda, ki pride v mesto in zaide slučajno v bližino granat ali šrapnelov, bo stvar takoj presojal po strahu in vtisih, ki jih je tedaj dobil in bo radi tega hotel ali nehotel pretiraval.

Poškodbe, ki so jih sovražni strelji po hišah v mestu napravili, se z ulic, izvemši nekaj slučajev, le malo vidijo. Strelji padajo na strehe, na dvorišča in na poslopja ob njih; zato se z ulic ne zapazijo. Uršulinski samostan je imel do sedaj gotovo največ škode od granat — škoda se ceni na 80.000 kron — toda z ulice ne vidiš niti najmanjše poškodbe. In tako je v prav mnogih drugih slučajih. Kar se sempatja z ulic opazi, pa še nato bi moral tujca spremljevalec — domačin z večine izrečno opozoriti, so 2 do 3 dm v premeru široke luknje v zidovih, ki so jih granate predrle, potem zbiti strešni robovi, konečno še od šrapnelskih kroglic ostržane stene. Prave podrtje bi videl samo na dveh treh mestih, ki bi jih pa tujec težko dobil.

× × ×

Ni tako strašno, kakor bi najbrž sklepal iz ustnega pripovedovanja »očividcev« ali poročil nemških dopisnikov. Sploh imajo ti dopisniki dostikrat domišljijo, da vidijo in slišijo reči, ki jih drugače noben človek tu v Gorici ne opazi. Silno komičen dokaz za to nam nudi n. pr. dopisnik »Pester Lloyd« z dne 6. avgusta. Poročilo je

spisal 31. julija ter nam slika v njem boji za Podgoro. Pravi, da je bil petek, 30. julija, on sam gori na podgorskem pobočju Kalvarije, kjer je doživel to in ono. Poetično tudi trdi: »Kaum waren die letzten zwei Schläge der Vespertglocke aus dem Tale verklungen...«

Že leta se nisem toliko smejal, ko tedaj, ko sem to čital. Dopisnik je pozabil, da na celém Goriškem ne zvonijo že od 23. maja dalje; je pozabil, da v dolini (!) — Podgori, Ločniku itd. nikjer ni nobenega človeka; je pozabil, da so beti zvonovom povsod odvzeti in shranjeni; je pozabil, da bi bil tisti, ki bi se drnil le poskušati zvoniti, takoj radi suma veleizdaje zaprt! On pa je slišal mlo in sladko zvoniti zvečer Ave Marijo — »die Vespertglocke«. Kako je vendar to poetično in še celo pred topovi in puškami! Seveda to že spada k poeziji, samo Bog ve, kje jo je dopisnik občutil, ko je pisal svoje poročilo za »Pester Lloyd«!

In tako bi se dalo navesti celo vrsto anekdot, ki jih dopisniki v svoji domišljiji vidijo in slišijo ob naši Soči. Skoraj bi se splašalo zbirati in priobčevati vsem v razvedrilo.

Sedaj pa še eno resnično anekdoto, ki se je odigrala 23. julija jutraj med 3. in 4. uro v sovražniku najbližjem strelnem jarku na zapadni strani Kalvarije. Pripovedovali so jo vojaki-Dalmatinci sami, ki so bili zraven.

Bilo pa je tako-le:

Službovala sta na nekem parniku v Trstu prijatelja: Gigi in Toni. Gigi je bil »cameriere«, Toni »fogista«. To je bilo do izbruha vojske. Potem se nista videla več. Toni je bil avstrijski državljani in Hrvat (priimek mu je Novaković). Gigi pa je bil laški podanik. Toni je moral odriniti k vojakom v avstrijsko vojsko. Čez nekaj mesecev je bil poklican tudi Gigi ter odšel v vojsko na Laško. Prijatelja sta bila daleč, daleč narazen. Kdo ve, če se bosta zopet videla! Gotovo pa sta se čestokrat spominjala lepih dni na parniku, kjer je bil Toni »fogista«, Gigi pa »cameriere«.

Napočil je petek, 23. julija. Smo v dneh drugega velikega laškega naskoka, ki je trajal od 18. do 28. julija. Na večer prejšnjega dne, četrtek, 22. julija, so naše čete priredile protisunek proti laškim postojankam zapadno od Kalvarije. Protisunek je uspel. Naši so se ustalili in zakopali v neposredni bližini laških strelskih jarkov. Tudi naš Toni se je nahajal tu v zakupu, še 30 metrov ne oddaljen od laškega zakopa.

Prišlo se je daniti. Toni straži. Gleda in gleda naprej. Menca si oči, a ne more verjeti. Počaka; zopet gleda in buli in si

menca oči. Konečno pa se mu izvije nehoté in nenadoma iz prsi:

»O, Gigi! — Ti ti sei qua?«

»Toni, anche tu qui?«

(»O, Gigi! — Ti si tu?«)

»Toni, tudi ti tu?«

Prijatelja sta se našla. Toni ga je spoznal v laškem zakupu pred seboj! »Cameriere« in »fogista« sta si gledala iz oči v oči kot srdita sovražnika. Pa kri ni voda. Toni je v srcu začutil staro ljubezen...

»Vien qua, vien qua, caro Gigi!«

»Vegnemo tutti, soltanto non state tirare!«

»Non tiremo, no! Ma vien qua!«

(»Pridi sem, pridi sem, dragi Gigi!«)

»Pridemo vsi, samo nikar ne streljajte!«

»Ne bomo streljali, ne! Le pridi!«

In Gigi se je vzdignil, brez puške in brez tornistra in brez patron, in z njim se jih je vzdignilo prav tako še petnajst drugih. Dalmatinci so dobili 16 ujetnikov v svoje roke in jih odpeljali. Hotela se je predati cela laška kompanija; toda to je bilo nevarno; zato jih naši niso sprejeli, ampak s strelji zapodili nazaj. Gigi pa je šel naprej, vesel, da Toni ne bo več streljal nanj.

× × ×

Da se je prebivalstvo v Gorici zelo skrcilo, to je znano. Najmanj pet šestin ga je odšlo iz mesta. To se pozna tudi pri statistiki. V tednu od 1. do 7. t. m. je bil v mestu rojen en sam; teden poprej so bili rojeni štirje; zopet teden poprej trije; in teden še poprej pa nihče. V štirih tednih je bilo torej le osem rojenih v Gorici.

Slučaji kužnih bolezni so se pričeli kazati na Goriškem, a to ni prav nič ne navadnega. — Občudovati moramo skrb zdravstvenih organov, da je v tem oziru v Gorici sami tako dobro. V tednu od 1. do 7. t. m. ni v Gorici prav nobeden umrl ne na koleri ne na kakih drugih kužnih boleznih. Teden poprej sta umrla le dva na azijski koleri. Torej so razmere v Gorici v tem oziru prav dobre.

Malo hujše je na prvi pogled stanje glede nasilnih slučajev smrti ali bolezni, ki izvirajo skoraj brezizjemno vsi od strellov sovražnih granat in šrapnelov. Takih slučajev imamo v tednu od 1. do 7. t. m. dvanajst: trije smrtni, devet s smrtno nevarnimi poškodbami; teden poprej jih je bilo 30, skoraj vsi s smrtnim izidom; zopet teden poprej 64, toda tedaj smo se nahajali v času druge velike bitke. — Zdi se vse to mnogo; toda kakor se vzame! Če pomislimo, da se Gorica nahaja naravnost v obsegu bojne črte, potem res ni mnogo. Seveda pa vsi ti slučajji oznanjajo ljudem,

naj se vendar resno varujejo in naj brez razloga ne hodijo po mestu.

Proti koleri je bilo prebivalstvu priporočeno od zdravstvene oblasti zadevno cepljenje. Ljudje so se odzvali v nepričakovano velikem številu, in to mladina in odrasli, moški in ženske. Cepljenih je bilo od 9. do 14. t. m. nad 2600, kar je zelo mnogo. Vidi se v tem inteligentnost goriškega prebivalstva, ki se je novosti cepljenja proti koleri takoj odzvalo, ko mu je oblast to priporočila, in s tem pokazalo veliko zaupanje, ki je ima v sanitetne odredbe.

× × ×

Vsak dan kaj novega. Včeraj dopoldne je plavalo po ozračju mnogo velikih balonov iz papirja. Drug za drugim so se visoko dvigali navzgor, nakar se je iz njih spuščalo nešteto listov in lističev, ki jih je veter raznašal na vse strani. Deset takih balonov smo našli. Spuščajo jih Lah, pa tudi naši. Vsekako je bilo to silno zanimivo.

Ljudstvo je mirno. Dasi padajo na mesto tolikokrat sovražni strelji, dasi se ceste tu in tam prometu radi tega zapirajo, ostaja ljudstvo mirno. Ta mir črpa iz prepričanja, da Lah v Gorico ne pride nikdar in nobenkrat. Tudi če bi morda kedaj Gorica postala v najslabšem slučaju mrtva točka, kakor n. pr. Ločnik, bi Lah Gorice nikdar ne mogel zasesti. To je popolnoma izključeno!

—č.

Dunaj v prvem letu vojne.

Dunajska krščansko-socialna mestna uprava se je ob izrednih vojnih razmerah sijajno izkazala. Župan dr. Weiskirchner je v svojem poročilu mestnemu svetu o delovanju občine v prvem letu vojne podal naslednje številke: Skrb za mestne uslužbenke: Vpoklicanim mestnim nastavljenecem se njihova mesta prihranijo, zagotove prejemki in napredovanje, zaostalim padlih se podelje preskrbnosti užitki; uslužbenecem se dovolijo draginski doklade. Vsega vkup so znašali izredni (vojni) stroški za nastavljenke 10,714.800 K; razen tega je občina od meseca maja letos izplačala 782 tisoč 600 K draginskih doklad, ki so za celo leto proračunane na okroglo tri milijone kron. Državnih preskrbninskih doneskov družinam vpoklicanih se je na Dunaju izplačalo 60 milijonov okroglo 400.000 osebam. Razen tega je centralni urad izplačal 1,020.000 K podpore. Galiski begunci so samo na Dunaju stali državo nad 18 milijonov. Rdečemu križu, za trgovske nastavljenke, dunajskim ogrevalnicam in dobrodelnemu društvu ter za gledališčne

LISTEK.

Boji ob Soči v prešlih letih.

Krasna Soška dolina, ki cvete že nad 2000 let enako bujno in rodovito, je od nekdaj važna vrzel v naravni trdnjavi Italije. To so najširša vrata, skozi katera se da priti po kopnem na italijanski polotok. Vsled tega je bila Soška dolina od davna torišče krvavih bojev.

Da bi se branili pred roparskimi napadi gorskih rodov, so Rimljani leta 181. pred Kristusom zgradili obmejno trdnjavo Oglej, ki se je po neznatnih zasnovah pozneje razširila v močelni patriarhat istega imena ter je bila prvi branik v vseh bojih, ki jih je imelo rimsko carstvo z barbari, pitiskajočimi s severa in vzhoda. Ko je cesar Maksimin leta 238. po Kr. pridrvel iz Panonije z močeno vojsko, da bi zavzel Oglej, se je moral ob Soči ustaviti. Ravno kar se je bil stalil sneg po gorah, in Soča je bila narasla v močno deročo reko. Že to samo po sebi je bila ovira za vpad v Italijo. Bili so pa vsi mostovi razdrti, in jezdec niso mogli reke preplavati. Lesa ni bilo v bližini, da bi napravili nov most; zato je Maksimin dal iz zapuščenih kmečkih hiš pobrati vse vinske sode ter je z njimi napravil jez čez Sočo. A Oglej se je

hrabro branil. Maksimin je padel kot žrtev upornih vojakov. S tem se je spor za svetovno nadvlado zopet enkrat odločil v prilog Rima.

Tudi boj med uzupatorjem Evgenijem in cesarjem Teodozijem se je izvajal ob Soči. Čudno je, da je tudi takrat že odločila bitko burja, kakor zadnje dni večkrat, vsaj po obvestilih Cadornovega taleora. Že je pretela nevarnost, da Teodozij s svojo manjšo močjo podleže, kar se naenkrat pojavi strašna burja. Pihal je Teodozijevim četam v hrbet, sovražniku pa v obraz. Vihar je bil tako silen, da je jemal Evgenijevim vojakom sapo in tako je burja rjovel, da niso mogli slišati povelj. Naval vetra je bil tako močan in tako nenaden, da niso mogli svojih ščitov dvigniti v varstvo, in končno so jih zagnili oblaki prahu v popolno temo. Nastala je zmešnjava v vojnih vrstah, ki niso vedele ne kam ne kod. Teodozij pa je izbral ugodni trenutek ter odločil zmago z zadnjim napadom. Evgenij je vsled tega moral pustiti svojo vojsko in življenje.

Leta 452. je pridrvel iz Panonije Atila s svojimi trumami Hunov, bržkone tudi čez Sočo, pustošit italijanske poljane. Po trimesečnem obleganju je razrušil Oglej, a ni mogel preprečiti, da bi se velik del prebivalstva ne rešil po vodotokih proti morju. Ker se je ljudstvo izselilo na Bene-

čanske plitvine, kjer si je ustanovilo nova domovja, se je Oglej z okolico vred obzrljudil. Nihče ni več obdeloval polja, nekoč slavnoznani vinogradi so se zamočvirili, reke so stopile iz strug, ker nikogar ni bilo, ki bi skrbel za jezove in nastanile so se bolezni. Begunci pa so ohranili spomin na domači kraj; imenovali so Oglej in okolico svojo domovino — »patria« —, in ta beseda se je ohranila v sporočilu in v zakonodaji celih 14 vekov.

Padec Ogleja je bil začetek razpada zapadne rimske države. Vedno gosteje so vpadali severni rodovi, Italija pa se je mogla vedno manj upirati. Končno je heruški kralj Odoakar navideznega cesarja Romula Avgustula odstavil ter s tem državo razbil. Pa tudi on se ni dolgo veselil svoje vlade. Vzhodnogotski kralj Teodorih Veliki je bil prekoračil prelaze čez Alpe, prišel po Vipavski dolini do Soče ter se utaboril ob Soškem mostu pri Majnici (ki je še danes strateško važna točka) in tu premagal Odoakarjevo vojsko dne 1. aprila 489.

Leta 568. so udrli Longobardi ter zopet razrušili Oglej, ki ga je bil Narses dvignil k novemu življenju. Od tam so se pod kraljem Alboinom podali dalje po Italiji, ne da bi našli kje večji odpor.

Kmalu potem, leta 585., so bili kraji ob Soči torišče strašne naravne nadloge. Utrgali so se oblaki, in velikanska povo-

denj je razdrila ceste, mesta in gradove. Vsa površina sveta se je izpremenila. Gornja Soča se je združila z Idrijo, predrla pregrado pri Gradiški, se napotila proti Ogleju ter tam napolnila strugo rek Torre in Natixo. Spomin na ta grozni dogodek je še dandanašnji ohranjen v svetišču Barbani, na lagunskem otoku južno od Ogleja, ki je bil takrat z vsemi hišami in vsem prebivalstvom vred uničen. Ko so vode otekale, je plaval iz lesa izrezljan kip Marijin po plitvini ter se ustavil ob nekem štoru. V spomin na to je patriarh Elija zgradil v Barbani samostan, posvečen Materi božji ter zraven cerkev. Samostana ni več, ohranjeno cerkvico pa še zdaj leto za letom obišče mnogo tisoč romarjev.

Koncem 6. stoletja so prišli s Kranjskega in Koroškega Slovenci ter se naselili po hribovju okoli Gorice. Tu so ostali naši predniki neprestano tudi pozneje, ko so jih podjarmili friuški vojvode, ki so razširili svojo oblast tudi na del Kranjske. Ves srednji vek napolnjujejo borbe med nemškimi cesarji in med papeži. Prednji straži sta bila patriarh v Ogleju in Gradežu, ki sta se srečavala ob Soči ter se skušala boriti. Štiristo let (do 1500) so vladali krajem ob Soči goriški grofje in sicer sprva v prepiru s patriarhi, pozneje, po miru, sklenjenem v Sv. Kvirinu pri Korminu (27. januarja 1202) nesporno in brez

igralce je občina prispevala skupaj 650.000 kron. Velika akcija mestne občine je bilo prevzemanje kreditnega jamstva, in sicer: Za vojno kreditno banko za Dunaj in Nižo Avstrijo dva milijona kron, za dunajsko blagajno za posojila v svrhu poravnania stanovanijske najemnine 1 milijon kron; kreditnemu društvu osrednje mestne hranilnice se je dalo 1 milijon kron izredne podpore, promet društva je znašal skoraj 38 milijonov kron. Krasno se je obnesla centralna ženska pomočna akcija na magistratu in pomočni odbori in odbori za žensko delo po okrajih, kjer so se ustanovile šivalne in pletilne delavnice. Neizmerno veliko dela se je tu storilo in s tem nudil zaslužek. Vsega vkup je bilo izgotovljenih 41 in pol milijona komadov, o čemer je bilo zaposlenih okroglo 4000 žen in deklet. Dalje je treba naglasiti blagodejno delovanje občinskega gospodarskega pomočnega urada, dalje urada mestnega policijskega varuštva s skrbstvom za revne dojenčke in kuratelo nad dojenčci.

Izredno velikopotezen je bil investicijski program občinske uprave začetkom vojne, ki je obsegal 30 milijonov kron; v teh dvanajstih mesecih se je v to svrhu izplačalo 17 milijonov kron. Zelo težavno

je bilo na Dunaju aprovizacijsko vprašanje, o čemer je bilo občini za to, da preskrbi potrebne zaloge za javno preživljanje, jih na debelo in poceni nakupi in da na razpolago društvom, ki se pečajo s prehranjevanjem širokih ljudskih slojev (ljudske kuhinje). Takih živil se je nakupilo za več nego dva milijona kron. Dalje so se nakupile zaloge trpežnih živil, posredovale med nakupovalci in kupčevalci in dal denar za nakupovanje živil. O tem je bilo občini v prvi vrsti za to, da ugodno vpliva na cene pri prodaji; to se je zgodilo z nakupom valorizacijske kave, petroleja, sladkorja, premoaga; pozabiti se ne sme tudi na nakup krompirja. Za nakup živil je izdala občina vsega vkup skoraj 80 milijonov kron. Zmešana moka se je izboljšala in sedaj se oddaja pekom že tudi najfinejša moka. Dalje se je organizirala preskrba z mesom in pospešilo pridelovanje zelenjave. Delo se je posredovalo v 26.000 slučajih. Plaćevanje davkov je bilo v vojnem letu skozinsko ugodno, ravno tako tudi zdravstvene razmere, ki so istotako zahtevale velikih gmočnih žrtev. Vojnega posojila se je občina udeležila z 58 milijoni kron.

se je že pokazalo med trdovrtnimi obrambnimi boji med Narevom in Bugom, s katerimi so zadrževali prodiranje zveznih čet. Z vsemi silami zdaj zopet branijo tisto železniško progo, ki vodi čez Bjelostok proti Grodnu v Petrograd, da obvarujejo rusko armado, ki se umika proti severovzhodu, pred nesrečo, ki bi grozila morebiti z obkolitvijo ali pa z napadi na krilu. Kar se zdaj godi na ruskem bojišču, ni nič drugega, kakor z močnimi silami izveden boj zadnjih sil, da se omogoči nova razvrstitev ruski armadi. Rusi morajo, da se izognejo večjih izgub topov in vojnega materiala, braniti vsak osek, da zadržujejo tudi za največjo ceno človeških žrtev prodiranje zaveznikov. Brest-Litovsk v rokah zaveznikov bi tvoril velikansko opirališče obrambi, a glede na napad je izgubil svojo veliko strateško važnost. Kakor hitro zasedejo Rusi svoje nove postojanke, se oslabi tudi njih odpor in naši bodo tudi s severovzhoda hitreje prodirali.

NA POLJSKEM SE PRODIRA STRAŠNO HITRO.

Kolin. »Kölnische Zeitung« poroča: Obsežno ozemlje ob zahodni Visli je polno voz, ki vozijo živila in druge potrebščine armadi. V opustošeni deželi, ki je oropana železnic in vseh mostov, se mora nadčloveško delati. Posrečilo se je, da so v velikem obsegu premostili Vislo. Iz Nove Aleksandrije so pripeljali parnike. Prodira se s strašno naglico.

TEŽKA ARTILJERIJA PRED KOVNOM.

Iz Marjampola poročajo 9. avgusta: Danes so se nadaljevali boji za utrdbe pri Kovnu, o čemer je imela težka artiljerija glavni delež. Ko sem se danes dopoldne peljal k sprednji fronti, sem že videl večji trop ruskih ujetnikov, ki so jih tirali v Marjampol. Tekom dneva so prišli še nadaljnji, čeprav manjši oddelki. Predvsem pa je hitri poprijem nekega pešpolka spravil štiri ruske topove v nemške roke. Vendar pa radi tega ni bilo opaziti, da bi se bil ruski artiljerijski ogenj zmanjšal. Že dopoldne so Rusi oteravali ozemlje s šrapneli, ne da bi se jim bilo za enkrat z nemške strani odgovorilo. Popoldne pa se je začelo. Najtežji nemški kaliber meče, kakor že prejšnji dan, svoje ogromne sladkorne stožce proti kovnskimi utrdbam. S tovaršem sem obiskal težko artiljerijo v njenem dobrem kritju. Bila je dolga pešpot preko poljskih steza in travnikov, o čemer nama je redno ponavljajoči se grom strela kazal smer. Šele iz neposredne bližine je bilo opaziti ta orjaški top. Kljub svojem ogromnemu obsegu ne napravlja vtisa spake. Šele če se vidijo posameznosti, kakor jekleni izstreki in zlato bliščečo se kartečo, se more presoditi velikost tega mamuta. Tudi tedaj, ko začne top delovati, razloček med njim in drugimi topovi manjšega kalibra ni prevelik. Bučanje strela ob nekoliko previdnosti ni neznosno, ker ni ostrega poka, marveč samo elementarno bučanje, ki je vsekakor strašno močno. Ognjeni steber, ki ob strelu švigne iz cevi, razmeroma kratek, ravno isto velja glede dima. Človek si predstavlja puščelega polipa, ki udobno izpuhava vrteče se kroge dima. Dim se hitro razpusti v sopari. Ravno tako elegantno kakor ogenj je gibanje topa. Vse se vrši avtomatično.

Po strelu napravi top uljuden poklon proti sovražniku, se mehnično kakor igraje zopet nabije, vzkloni in gleda molče, toda s strašno odločnostjo proti nebu. Sedaj pomigne častnik, ki v jeklenem oklopu vodi ogenj, z roko skozi okno. Vse si zatise ušesa in odpre usta. Potem pride ta blisk in grom naenkrat, in udobno izpuhne nestvor sukajoč se obroč dima za izbruhnjenim stožcem. Ob nekoliko vaje se more videti leteči izstrelek. Gledati treba v podaljšanju cevi precej strmo navzgor. Potem se najprej ne zdi večji nego navadna granata, ko se z bajno brzino dviga višje in višje, dokler se ne izgubi očesu kot drobna pičica; toda dviga se še vedno višje in višje, do višine Montblanca in še čez, potem pade v velikem loku 10 ali 12 km daleč na tla. Kje? To je topničarju tako neznan kakor gledalcem. Za zadevanje imajo skrbeti opazovalci na naprej potisnjenih postojankah, v privezanem balonu ali letalu. Vsakokrat javijo uspeh, in ravno ko sem bil ondi, je prišlo naznanilo: »Natančno zadeli.« Nekje spredaj je bila močna sovražna postojanka izpremenjena v kup razvalin.

Poleg tega vsesilnega prizora je bilo še marsikaj drugega videti. Blizal se je ruski letalec. Še je bil komaj videti, ko se je nenadoma vlegel krog njega venec oblakov, belih in neznih. Bili so šrapneli, katerih pok se je šele mnogo kasneje slišal. Letalec se je skušal izogniti, toda zopet so legli oblaki predenj. Isti prizor se je ponavljal tretji pot, naker je letalec izginil. Do naše težke artiljerije ni mogel. Drugemu ruskemu letalcu se je godilo ravno tako. Tudi težkim ruskim topovom, ki so neprestano iskali svojega najstrašnejšega sovražnika, se ni posrečilo naiti njegovega mesta. Vendar so pa na nemško kanonado zelo živahno odgovarjali, v znamenje, kak pomen pripisuje trdnjavi Kovno za nadalj-

nji potek vojne tudi rusko vojno vodstvo. Tako je boj divjal dalje, dokler niso na nebu zablesteli zvezde in poleg svetilne rakete nekega letalca je v daljnem loku padel na zemljo resničen zvezdni utrinek.

BOJ ZA KOVNO.

London. »Daily Telegraph« je objavil pred padcem iz Kovna pod nadpisom: »Titanski boj« sledeče poročilo iz Petrograda: S strašno silo Nemci neprestano naskakujejo Kovno. Sovražnik ve, da je od posesti mesta mogoče, resno groziti novo razvrstitev ruske armade, ki je bila potrebna po umikanju od Visle. Ko so sili na trdnjavo peklenski ogenj vsakotekžkih krogel, so nato brezobzirno napadali s pehoto, vsled česar se je posrečilo končno Nemcem, da so se polastili zunanjih utrb in da so se približali notranjemu pasu utrb.

PRODIRANJE PROTI PETROGRADU.

Kodanj. »Tems« izvaja: O Nemcih sodijo, da nameravajo napasti Petrograd. Boji pri Dvinsku uvajajo napad. Predno izvedejo svoj načrt, si morajo zagotoviti nadvlado na Vzhodnem morju, da si zagotove dovoz. Vzhodnega morja še ne nadvladujejo, a ko je doseženo, bodo morali še premagati strašne težave. Nemci bodo morali na 400 km dolgi črti korakoma potiskati Ruse nazaj. Zdaj je sredi avgusta. Dvomimo, da izvedejo Nemci svoj načrt pred sredo zime. Brez strahu zato lahko čakamo, kako izvede sovražnik svoje pustolovstvo.

IZGUBE RUSKEGA UMIKANJA.

Curih. 18. avgusta. »Tagesanzeiger« poroča z vzhodne fronte: Neprestano umikanje ruske armade nima primere v zgodovini. Rusi izgube skoro vsak dan do 8000 mož na ujetnikih; že to pomeni v enem mesecu izgubo šestih armadnih zborov. Večjega poraza kot Rusija sedaj ni še doživela nobena evropska velesila.

KJE SE NAHAJA GLAVNA RUSKA ARMADA?

Curih. Vojaški sodruidniki tukajšnjih listov beležijo, da ni nič znanega, kje da se nahaja zdaj glavna ruska armada.

BOJI OB BUKOVINSKI MEJI.

»Berliner Tageblatt« ima 16. avgusta od svojega poročevalca iz Černovic: »Ravnokar se vračam iz fronte ob Dnjestrju in ob besarabsko bukovinski meji, kjer se vrše neprestano mali boji. Naše čete skoro vsak dan izpadajo in zavzemajo sovražne postojanke. Včeraj so naši napadli ponoči, vzeli deloma več ruskih jarkov, deloma so jih zasuli in ujeli nekaj Rusov. Ujet ruski častnik mi je rekel: »V tem odseku imajo boji samo moralčen pomen. Po dogodkih na Poljskem tu sploh ne moremo dosti izgubiti.«

BOMBE V ČRNOVICAH.

»Frankfurter Zeitung« poroča iz Črnovic: Že več dni redno kroži med Črnovicami in Bukovino ruski letalec. Medtem ko je sicer samo poizvedoval, je ob zadnjem poletu vrigel več bomb v Črnovice. Eno bombo je vrigel na kolodvor, pa je zgrešila svoj cilj. Druge bombe so padle na prosto in niso povzročile nobene škode.

VAŽNA POSVETOVANJA V CARSKEM SELU.

Iz Stockholma se oproča 16. t. m.: Iz Petrograda poročajo, da se v Carskem Selu neprestano vrše posvetovanja z visokimi častniki. Govori se, da gre za važne odločitve. Temu nasproti soglašajo razna poročila v tem, da se car in veliki knez Nikolaj Nikolajevič ne strinjata v mnenju.

GREY O VOJSKI V RUSIJI.

Berolin. »Lokalanzeiger« objavlja preko Kodanja: Grey je izjavil: Nemci so zavzeli Kovno, ker jim je trdnjava zapirala pot vzhodno od Njemena. Kar je dosegla ruska armada pri Holmu, se more šele zdaj preceniti. Mackensenova naloga je bila, da prodre pri Vlodavi in da prepreči združitve Rusov med Ljublinom in Holmom, ki so krili središče in desno krilo, in da jim grozi za hrčtom. Mackensenu se je res posrečilo, da je v velikimi izgubami s pomočjo težkih topov in s svojimi zadnjimi rezervami dosegel Vlodavo.

RUSI OROPALI VARŠAVSKI KRALJEVI GRAD.

Varšava, 18. avgusta. »Przeglod Wiezorni« poroča, da so Rusi iz kraljevega gradu v 90 železniških vozovih odpeljali vso opravo v Moskvo.

LEGAR V SIBIRIJI.

Curih, 17. avgusta. V Čiti v Sibiriji je izbruhnil med vojnimi ujetniki pegasti legar. Bolezen se močno razširja in ogroža tudi mestne prebivalce.

TRIJE URADNIKI RUSKEGA VOJNEGA MINISTRSTVA OBEŠENI.

Curih. »Secolo« poroča, da so sklep ruske dume, naj se tisti, ki so zakrivali izpraznitev Varšave, takoj obesijo. Vojni minister obvešča, da so obesili uradnike vojnega ministrstva, Rigerja, Freiburga in Talknikolisa; v dosmrtno prognanstvo je pa bil obsojen baron Grotnia.

Austrijske čete obkolile trdnjavo Brest-Litovsk od zahoda.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 18. avgusta. Uradno se razglša:

Čete podmaršala pl. Arza so prepodile, medtem ko so nemške sile prodirale ob levem bregu reke Bug, Ruse na obeh straneh iz Biale vodeče čete v trdnjavsko ozemlje Brest-Litovska. Obležovalni obroč na zahodnem bregu je sklenjen. V prostoru Vanova je izčistila armada Jožefa Ferdinanda južni breg Buga od sovražnika.

Na naši bojni črti v vzhodni Galiciji se ni nič važnega zgodilo.

Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, fml.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 18. avgusta. Veliki glavni stan:

Vojna skupina generalfeldmaršala pl. Hindenburga:

Armadi generala pl. Scholz in pl. Gallwitz sta prodirali proti vzhodu dalje. Njuni najspredejší oddelki se približujejo železnici Bielostok — Bulk. Pred trdnjavo Nowo Georgiewsk sta bila vzeta z nasokom še dva nadaljna forta (utrdbi) severno vzhodne črte, ujetih je bilo 600 Rusov in zaplenjenih 20 topov.

Vojna skupina generalfeldmaršala princa Leopolda Bavorskega:

Levo krilo je zadelo včeraj v odseku Kamionka ob obeh straneh Sierniatyce in ob Bugu pri Fürstendorfu (jugovzhodno od Sierniatyce) na nov močan odpor. Prehod čez odseke se je izsilil, sovražnik je bil vržen. Desno krilo je doseglo južni breg Buga.

Vojna skupina generalfeldmaršala pl. Mackensena:

Vojna skupina je vrgla sovražnika čez Bug in v prednje postojanke trdnjave Brest Litovska. Vzhodno od Wlodave so prodrlle naše čete čez železnico Holm—Brest Litovsk proti vzhodu.

Najvišje vojno vodstvo.

× × ×

tekmeča. Ko so goriški grofje izmrli, je pa prišla goriška grofija v posest habsburških cesarjev. Ko je cesar Maksimilijan nastopil vladlo, ga je prebivalstvo navdušeno pozdravljalo. Zdaj je napočila za te odročne, doslej osamljene kraje nova doba, polna najlepših nad za bodočnost. V benečanskih bojih (1508—1516) je cesar prekoračil Sočo ter podjarmil Oglej in ostale kraje pozneje grofije gradiščanske in jih združil z grofijo goriško.

Grozote tridesetletne vojne so Soški dolini prizanesle, pač pa so bili Turki mnogokrat prava nadloga zlasti krajem ob morju. Nato so prišli pod vladlo cesarja Franca I. zopet bojni časi, ki so krajem ob Soči zadali mnogo gorja. V letih 1797., 1805. in 1809. so sovražne vojske zasedle grofijo Goriško, ki se je potem razdelila med Francijo in Italijo. To razmerje je pa trajalo samo štiri leta, od l. 1809.—1813., kajti po sklepu miru je grofijo goriško, razširjeno z okolišem tržiškim, dobila zopet Avstrijo. Zdaj je nastopila za deželo srečna doba mirnega razvoja. Upori v sosednjih italijanskih pokrajinah se dežele niso dotaknili, pač pa se je vojna l. 1866. zaključila ob Soči. Kajti Italijani so bili zasedli nekaj krajev na desnem bregu Soče, in premirje, ki mu je sledil potem mir sam, se je sklenilo v Korminu. Takrat se je kratka vojna med Avstrijo in Italijo na Soški ravnini končala, zdaj pa se je ravninam pričela.

Petrograd, 17. avgusta. Včerajšnje uradno poročilo:

V okolici Bauske so naše čete v noči na 15. avgusta zopet potiskale Nemce proti reki Aa. Odbili smo sovražne protinapade. V smeri Jakobovo—Dünaborg nobenih bistvenih izprememb. Sovražnik brez prestopa obstreljuje Kovno. Silovito so Nemci napadli utrdbe v zahodnem odseku. Med Narevom in Bugom so bili 14. in 15. luti boji. Celu vrsto sovražnih napadov smo z velikimi izgubami za sovražnika odbili. Na levem bregu Buga nobene bistvene izpremembe. Na ostali naši fronti tu in tam boj topov in pušk ni nobenega kaj znatnejšega boja.

POMEN TRDNJAVE BREST-LITOVSK.

Budimpešta. »Az Est« piše: Naše čete so se v polkrogu približale trdnjavi Brest-Litovsk. Strokovnjaki že več časa trdnjavi ne pripisujejo velike važnosti. Važna je bila, dokler se je še mislilo, da bi bilo mogoče Ruse potisniti proti Rokitno-močvirjem. Odkar je pa padla Varšava, se je opazovalo, da se Rusi ne umikajo na vzhodni breg Buga, marveč le na železniški progi, ki vodi čez Siedlce v Petrograd. Brest-Litovsk in Bjelostok sta tvorili tisti duri, skozi kateri so odkorakale ruske čete. To

Ljuti boji za tolminsko obmostje.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 18. avgusta. Uradno se poroča: Na italijanskem bojišču se je bil včeraj ljut boj na primorski bojni črti, medtem ko je bilo v koroškem obmejnem ozemlju primoroma mirno; na Tirolskem pa je trajal sovražni ogenj iz težkih topov in je bilo nekaj manjših napadov pehote.

Na Goriškem so bili odbiti štirje napadi Italijanov na goro Sv. Martina. Pred goriškim obmostjem je prejel ko slej precej mirno. Pač pa divja za tolminsko obmostje ljut boj. Tudi tu so se izjalovili štirje sovražni napadi. Ravno tako so se izjalovili tudi sunki na naše postojanke na vrhovih severno od tolminskega obmostja.

V tirolskem obmejnem ozemlju so bili odbiti italijanski napadi na Doblinger Riedel (ozemlje Dreizinen) in proti Milegni (planota Folgaria).

Zanosito prešinjena spomina težke izkušnje v ognju in na vroče izbojevanje zmage praznuje danes složnega duha na severu in na jugu c. in kr. armada na bojišču rojstno slavlje Najvišjega vojnega gospoda. V ponosni zavesti obnavljajo pod orožjem stoječi sinovi vseh narodov svojo obljubo zvestobe, ki jo je v minulih 12 mesecih že veliko najboljših zapečatilo s krvjo.

Namestnik načelnika generalnega štaba pl. Höfer, fml.

Dogodki na morju.

Dne 17. avgusta je neko naše brodovje tretjič obstreljevalo po Italijanih zaseden Pelagruž, medtem ko je istočasno operiral nek letalec nad otokom z bombami, s strojno puško in z letalnimi pišcami. Porušen je bil ob tej priliki od zadnjega obstreljevanja za stanovanje prirejeni svetilnik, nadalje so bile lope in šotori zažgani, ena postojanka topov je bila razrušena, uničenih je bilo nekaj na obrežju nakupljenih kupov materijala in več čolnov. Posadka se je skrivala v strelskih jarkih in v podzemeljskih prostorih in ni izvajala odpora. Sovražnih pomorskih sil ni bilo videti.

Poveljstvo mornarice.

Italijanska uradna poročila.

Dunaj, 18. avgusta. Vojnodopisni urad prinaša sledeči laški uradni poročili:

15. avgusta. V dolini Adige je poizkušal sovražni oklopni vlak, oborožen s strojnimi puškami in topovi malega kalibra, napad na železniško postajo Seravalle, pa je bil z lahkoto odbit. Ravno isto je doživel sovražnik pri malih napadih na naše postojanke na Monte Maggi na planoti severno od Artiera. V dolini Popena (gornja dolina Rienza) je sovražnik silovito napadel naše pred kratkim osvojene postojanke, toda vsled živahnega ognja se je moral umakniti s težkimi izgubami. V dolini Sexten sovražni zaporni fort dne 13. avgusta niso več odgovarjali na ogenj naših topov. Tedaj je napadla naša pehota in je prodrla do pobočja Seikofla in Crode Rossa. Tudi v bovški kotlini in na Krn (Lahi ga imenujejo Monte Nero) je mogla naša pehota, podprta od naših težkih poljskih topov, doseči viden napredek. Sovražni oklopni vlak je brez uspeha poizkušal napasti naše skrajno desno krilo južno od Tržica.

16. avgusta. V dolini Tonale in Val de Assa (odsek Sette Comuni) včeraj živahen artiljerijski ogenj. Naša artiljerija je porušila sovražne zakope na Seikoflu in Crodi Rossa (vrh Daise) in je prisilila sovražno artiljerijo, ki ji je odgovarjala, k molku. Pehota je prodirala v dolini Bacher in Böden, je vzela sovražne brambne postojanke in je ujela nekaj tučatov mož. Izjalovil se je sovražnikov polizkus, ki je hotel v noči na 15. s protinapadom vzeti izgubljene postojanke ob Bödenbachu. Dopolnjuječe vesti o včeraj javljeni akciji v dolini Popena potrjujejo težke sovražnikove izgube. V enem samem jarku smo našli 200 mrtvih, med njimi

4 častnike. Na koroškem je sovražnik 15. avgusta podvel silovit napad na naše postojanke na Malem Palu, Freikoflu in Velikem Palu. Vsled trdnega zadržanja naših čet, ki so jih podpirale naše baterije, je bil sovražnik na celi fronti vržen nazaj s težkimi izgubami. V odseku Krna smo včeraj dosegli nove uspehe, posebno v smeri na Bovec in smo ujeli 300 mož.

Boji na Dobrdboski planoti.

Vojni častnikarski stan: Italijani ne prenehoma napadajo, čeprav niso naše postojanke najboljše, pa brez vsakega najmanjšega uspeha. V pretekli noči so Lahi štirikrat napadli, pa so prišli vedno v naš krilni ogenj in so brez reda zbežali. Težko laško artiljerijo smatramo za premagano. Streljajo sicer neprehoma, ali brez vsakega večjega uspeha. Lahi so zelo nespretni pri izbiranju topniških postojank, kajti naši možnarji prisilijo skoro vsak dan kako laško baterijo, da umolkne. Ako dobimo z ruskega bojišča kako ugodno vest, potem vzamemo celo laško postojanko pod močan ogenj. Iz tega topniškega ognja se potem Lahi prepičajo, da so zopet tepeni Rusi, katerim so šli tako nemumno pomagat. Vreme je še precej ugodno.

Kalvarija.

Višina pri Podgori, ki je bila poprej pokrita z gozdom, je sedaj gola in samo tu in tam stoji na brambni črti razbito drevo. Deset tisoč laških granat je prekopalo podgorsko višino in treba je delati cele noči, da se popravi utrdbe in zvezne jarke.

Na južno stran stoji Ločnik s svojimi hišami in polji. Vrh zvonika je odbit. Okoli vasi se v širokem polkrogu na desnem bregu Soče razprostira plodnosa zemlja za trto in sadje, ki je tako znano na goriškem trgu. Na teh poljih so jarki laških polkov, zadaj za mostom na obeh straneh železnice in ceste.

Na koroških bojiščih.

Roda Roda piše 17. t. m.: Na koroških bojiščih so tudi zadnje dni streljali z obeh strani. Tu in tam so Italijani pomnožili svoj ogenj, ne da bi bili dosegli znatne uspehe. Pač smo pa v zahodnem odseku z dobro merjenim ognjem razkropili oddelke, ki so delali in smo uničili sovražna kritja. Neki oddelek naših čet, ki je prodrl južno od Kanalske doline, se je zapletel v boj z močno sovražno četo in ji je zadal, ko so došla ojačenja, močne izgube in se umaknil šele pred premočjo. Slabo vreme na celi bojni črti in mraz na zahodu ni oviral naših bojev.

Nagrada za zračni napad na Dunaj.

Lugano, 18. avgusta. Listu »Popolo d'Italia« je nek patrijot izročil 2000 lir kot nagrado za prvega drznega letalca, ki se mu bo posrečilo, da bombardira Dunaj.

Izjave italijanskega ministra Orlanda o bojih pri Gorici.

»N. Fr. Pr.« piše:

Nedavno se je poročalo, da se je italijanski minister Orlando, ki se je nekaj časa mudil na fronti in se v zadnjih dneh vrnil v Rim, nasproti zastopniku nekega siciliskega lista precej pesimistično izjavil o nadah glede bojev pred Gorico in na Dobrdboski planoti. »Corriere della Sera« podaja sedaj njegova izvajanja na obširen način. Orlando je rekel:

V teh zadnjih dneh sem prejel toliko vtisov, da pomenjajo zame novo življenje. Resničnost je daleč prekosila vse, kar sem mogel pričakovati. Saj se je veliko govorilo o utrjenem predmostju pri Gorici in o Dobrdboski planoti, ki tvorita malone nezavzetno enoto. Toda pravo predstavlo more še-le dobiti, kdor je z lastnimi očmi videl ta sistem naravnih in umetnih trdnjav, ki se dvigajo liki nezavzet zid. Te trdnjave so, kakor drzno izjavljam, ki se stavi po robu najmočnejšemu napadalnemu pogumu, največji vne- in najtrdnjavnejši volji.

Bojna črta ob Soči.

Kdor motri ono črto, ki brani levi breg Soče, dobi vtis, kakor bi se bil Bog ob njenem ustvarjenju izpremenil v častnika avstrijskega genijskega zbora in vse preskrbel, da z vsevidno in vsmožno modrostjo olajša nalogo brambe v isti meri, kakor na strašen način oteži napadalno delo. Že talna formacija pogorja, smer njegovih črt, razsežen sistem naravnih utrd, narava skalovja, njegova razdrapanost, njegovi pomoli in globeli, končno grozeča bližina deroče in globoke reke, — vse to je, kakor se zdi, ustvarila zavestna volja v to svrhu, da vsakomur zabrani prehod.

Ravno tako popolna kakor naravne ovire so tudi umetna utrdbenja dela, ki jih je zgradila človeška roka. Avstrijci uživajo sloves, da so mojstri v gradnji takih utrd, in v tem slučaju so sami sebe prekosili. Strelski jarki, ki so bili v dolgih mesecih vojnega pripravljanja zgrajeni z vso skrbnostjo, predstavljajo najpopolnejše in najmodernejše, kar si je mogla doslej izmisliti vojna tehnika. Zgrajeni so trpežno, skrivališča so zavarovana, mehanizem je genialno zamišljen. Avstrijci so proti nam uporabili vse iznajdbe hudobnega duha in še nekaj več: najnepredvidnejše zvijače in najrafiniranejša slepila.

Če se ima te težave pred očmi, se pojmi, kakšne naloge mora izpolnovati naša vojska. Če bi se hotela naša akcija presojati neodvisno od ovir, bi to spomi-

njalo na satiro znanega francoskega pisatelja, ki opisuje miroljubnega srečnega meščana, ki sedi na udobnem naslonjaču na verandi svoje vile na riveri, sreba kavo in ob čitanju vojnih poročil nevoljno vsklikne: »Kaj naj storimo? Nobenega napredka!«

Laške častniške izgube.

Lugano, 18. avgusta. »Corriere della Sera« je predvčerajšnjim objavila smrtna naznanila 2 podpolkovnikov, 4 majorjev, 11 stotnikov in 1 korvetnega kapitana.

35 francoskih letalcev došlo v Turin.

Chiasso. »Popolo d'Italia« poroča, da je došlo v Turin 35 francoskih letalcev, ki so takoj odpotovali dalje.

Nasilnosti proti našim državljanom v Italiji.

Chiasso. »Popolo d'Italia« zahteva, naj se nasilno postopa z v Italiji interniranimi avstrijskimi državljani in proti avstrijski lasti, če Avstrija izvede svojo grožnjo in izvede smrtne obsodbe nad tistimi ujetniki, ki so se kot avstrijski državljani italijanske narodnosti proti Avstriji vojskovali v italijanski armadi.

Italija v Dardanelah.

Genf. Genfski list »Suisse« poroča iz Milana, da so v mestu že zbrali za Dardanele določene čete.

Povelje vrhovnega armadnega poveljstva ob cesarjevem rojstnem dnevu:

Iz vojnega poročevalskega stana se poroča 17. avgusta:

Vrhovni armadni poveljnik maršal nadvojvoda Friderik je odredil, da se ima najvišji rojstni dan Nj. c. in kr. apostolskega Veličanstva pri vseh poveljstvih, četah in zavodih in pri armadi na bojišču in na vseh enotah mornarice na sedanjemu položaju in pomenu dneva primeren način slovesno obhajati.

18. avgusta se bo v celem, vrhovnemu poveljstvu podrejenem območju objavilo moštvo v njegovem materinem jeziku naslednje povelje vrhovnega armadnega poveljstva:

Vojaki!

Nad leto dni že stoji celokupna brambna moč Avstro-Ogrske na kopnem in na morju v največji borbi vseh časov proti celemu svetu sovražnikov! Na naštetih bojiščih sta se borili armada in mornarica z neomajnim junaštvom in priborili avstro-ogrskim zastavam in praporom novo nemiljivo slavo! V trdem boju izkušeni in zmagoviti, v trdnem zaupanju na končno zmago naše pravične, svete stvari, obhajamo danes rojstni dan Nj. Veličanstva, našega najmilostljivejšega cesarja in kralja že drugič na bojišču.

Tega najvišjega praznika vsakega vojaka ne moremo vsi, kakor običajno v mirnih časih, slovesno praznovati. Orožje v pesti, stoji večina vas oko v očesu nasproti sovražniku! Toda, kjerkoli nas tudi najde ta slavnostni dan — v vročem boju, na krvavem mejdanu, na maršu ali v taboru na suhem ali na morju —, vsepovsod se spominjamo danes z najglobljo spoštljivostjo vzvišene osebe našega najmilostljivejšega vojnega gospoda.

Kakor v celi naši lepi domovini, tako se dvigajo danes tudi iz vaših vrst trdo ob sovražniku najgorečnejše molitve k Bogu, ki blagoslavlja naše orožje, za blagor ljubljene cesarja in kralja. Naša najiskrenejša voščila k temu slavnostnemu dnevu

združujemo z novo obljubo, da bomo, pa naj pride karkoli, moško in zvesto vztrajali v boju, dokler nam ne bo z božjo pomočjo dano, da priborimo končno zmago in ovijemo svež lovor krog častitljive glave našega ljubljene cesarja in kralja, kate-rega naj Vsemogočni obvaruje in ohrani v blagor domovine in v blagor njegove obožene moči!

Maršal nadvojvoda Friderik.

Boji na zahodu.

Nemško uradno poročilo.

Berolin, 18. avgusta. Wolffov urad poroča:

Veliki glavni stan: V Vogezih so bili izvedeni z zelo izdatnimi množinami streliva pripravljeni napadi na Schratzmännle (severno od Münstra) in na našo postojanko južnovzhodno od Sondernacha. S protisunkmi so bili vrženi iz naših jarkov sovražni oddelki, ki so vdrlj vanj. Južno od Sondernacha so ostali popolnoma razstreljeni manjši kosi jarkov v posesti Francozov.

Najvišje vojno vodstvo.

Na francoskem bojišču pričakujejo važnih dogodkov.

Amsterdam. Več angleških bojnih ladij je zopet ljuto obstreljevalo belgijsko pomorje. Uspehi obstreljevanja še niso znani. Zadnje dni sta živahnejši delovali zračni brodovji obeh strank. Pričakujejo večjih dogodkov tudi na tem bojišču.

Na zahodni bojni črti pričakujejo novih angleških ojačenj.

Berolin. »Vossische Zeitung« poroča iz Haaga: Zadnji vojni svet v Calaisu o novih napadih na zahodni bojni črti ni ničesar sklenil. Čakajo najbrže novih ojačenj z Angleškega. Angleži trde, da pošiljajo zdaj vsak dan 5000 vojakov na Francosko. Neki ruski general se britko pritožuje, ker se zavlačuje ofenziva na zahodu. Zdi se, da v Calaisu niso dobro razpoloženi. Joffre se sploh ni udeležil vojnega sveta.

Avstrijske patrulje ob laški meji.

Washington, 16. avgusta. »Reuter« poroča: Ameriška nota Avstriji posebno poudarja, da sta Nemčija in Avstrija v južnoafriški vojni pošiljali municijo Angleški. Nota pravi: »Vkljub trgovski izolaciji ene vojne stranke je Nemčija poslala Angleški na tisoče kg razstrelilnih snovi, smodnika, patron, topov in orožja. Avstrija je istemu kupcu, četudi v manjši množini, prodajala podobno streljivo«. Nota podaja pregled o kupčijah, katere sta Nemčija in Avstrija v južnoafriški vojni napravili z Angleško in izjavlja, da bi sedaj vlada z večjo doslednostjo in prepričevalnostjo mogla uveljavljati svoje sedanje stališče, če bi se takrat branile pošiljati streljivo Angleški »češ da bi tako postopanje znalo kršiti strogo nevtralnost vlade«

Belgijsko prostozidarstvo.

V političnem oziru je belgijsko prostozidarstvo najbližje francoskim bratom, ker zahteva ločitev cerkve od države. Povodom 75letnice Velikega Orienta (l. 1907.) je rekel veliki mojster v svojem pozdravnem govoru francoski deputaciji — ozirajoč se na izgon redovnikov in redovnic —: »Prišel je dan, ko je postalo breme za vaše rame pretežko. Zbudili ste se. Navdušeno pa z vstrajnostjo, mirom in dostojanstvom ste prepodili mrčes, ki vas je zajedal. Ta zalega je prišla sedaj k nam, toda mi smo je imeli že toliko od preje, da nam je postala neznosna ter se jamemo upirati.«

Oficijsko se belgijsko prostozidarstvo še ni izreklo proti monarhiji v lastni deželi, vendar je veliki mojster Hasse na slavnostnem banketu ob zgornji priliki poudarjal: »Narod je vsikdar suveren!« To pa naravnost nasprotuje monarhičnemu načelu; lahko se reče, da so belgijski prostozidariji ravnotaki republikanci, kakor francoski. K temu pride še to, da vodi svetovno zvezo svobodne misli, katere permanentni urad ima svoj sedež v Bruslju, ugledni belgijski prostozidar Furnemont. Geslo te svetovne zveze pa je: »Niti Boga, ne gospoda!«

2 milijona ujetnikov.

»Frankf. Ztg.« piše, da so Avstrijci in Nemci od začetka vojske ujeli dva milijona sovražnikov. Med njimi je 331.000 Francozov, Angležev in Belgijcev, 23.000 Srbov in 1.654.000 Rusov.

Razna poročila.

LASTNOROČNO PISMO NAŠEGA CESARJA SV. OČETU.

Amsterdam. Kardinal državni tajnik Gaspari je bil nujno pozvan v Rim nazaj. Sv. oče je baje dobil lastnoročno pismo cesarja Franca Jožefa, ki mu čestita, ker se tako trudi za mir.

VELIK DAR GENERALNEGA POLKOVNIKA NADVOJVODE EVGENA VOJNI PRESKRBI.

Dunaj. Generalni polkovnik nadvojvoda Evgen je daroval 20.000 kron vojni preskrbi.

NEMŠKI SOCIAL. DEMOKRATIČNI POSLANCI ZA VOJNE KREDITE.

Berlin, 18. avgusta. (Kor. ur.) »Vorwärts« poroča, da je socialnodemokratična parlamentarna frakcija sklenila glasovati za zahtevane vojne kredite.

Dnevne novice.

+ Čestitka armade Njegovemu Velikanstvu cesarju. Armadni višji poveljnik, vojni maršal nadvojvoda Friderik se je pripeljal 17. t. m. povodom cesarjevega rojstnega dne na Dunaj, kjer je čestital cesarju v imenu armade. Nadvojvoda se je vrnil še isti dan nazaj na bojišče.

+ Za cesarjevega tajnega svetnika je imenovan minister dr. vitez Morawski Dzierzykraj.

— Cenj, naročniki »Slovenca«, ki premene svoje bivališče, naj poleg novega naslova sporoče vedno tudi stari naslov (kraj in pošta, vojak v vojni črti številko prejšnje vojne pošte). Če kdo ne sporoči svojega prejšnjega naslova, se mu list ne more točno pošiljati.

— Strašna nevihta v Beli krajini. Iz Suhora se poroča: V soboto zvečer 14. t. m. je bila strašna nevihta, kakršne ne pomnijo tu najstarejši ljudje. Divjala je celo uro in lomila drevesa. Okoli 8. ure zvečer pa prihrume preko visokih Gorjanc črni, pogubonosni oblaki z bliskom in strašnim grmenjem ter so se hitro razprostrli čez celo župnijo. Začel je na to dež liti na vso moč, kakor da bi se vse zatvornice neba odprle in vmes padati toča, da je bilo jo! Debeli je bila kakor lešniki in je rožljala blizu pol ure. Po nekaterih vaseh se je nasula do kolena, zato ni čuda, da je oklestila mnogo dreves, uničila vse grozdje po vinogradih in sadje po vrtovih. Uničena je tudi vsa ajda, proso, repa, pesa, fižol, zelje in detelja. Koruza je tudi razcefrana in prelomljena. Silni naval vode so tu in tam odnesli nekaj vinogradom s trtami vred, trgali njive in zemljo s krompirjem vred odnašali na druge njive. Ponekod je nastopila voda v hlevih tako, da so morali ljudje po noči živino ven izganjati. Bila je res strašna in grozna noč! Zjutraj na vse zgodaj gredo ljudje pogledat polje in vinograde in se silno prestrašijo, ko vidijo take strašne poraze. Vse je jokalo mlado in staro, možje in žene, češ, kako bomo preživeli čez zimo v tem hudem času. O ubogo belokranjsko ljudstvo! Naše gg. poslance pa vljudno prosimo, priskočite nam na pomoč v tej veliki stiski in bedi!

— Ukaz c. kr. deželnega predsednika za Kranjsko z dne 17. avgusta 1915. l., št. 21.768, o nadrobni prodaji moke. Za nadrobno prodajo moke se določajo za kilogram naslednje prodajne cene: Pšenična moka za peko, pšenični zдроб, debela pse-

nična moka (Graham-krušna moka) 76 vinarjev; pšenična moka za kuho 66 vin., pšenična krušna moka 43 vin.; pšenična enotna moka 60 vin.; ržena enotna moka 48 vin. — Vsak prodajalec moke je dolžan, z razločno vidnim napisom označiti moko, ki jo ima v svoji prodajalni, po posameznih vrstah in poleg te označbe hkrati razločno označiti cene posameznih vrst moke po teži. Vsako mešanje ali drugo izpreminjanje kakovosti moke, ki je pripravljena za prodajo, je najstrožje prepovedano. Vsak prodajalec moke mora nabiti odtis tega ukaza v svoji prodajalni na dobro vidnem, pozornost vzbujajočem mestu.

— Hamerlingov spomenik v Gradcu je zlobna roka tako, kot pred letom dni, zopet omazala s črnolom.

— Smrtla nesreča. V ponedeljek okoli pol desete ure zvečer je povozil vlak med Podnartom in Kranjem neznanega okoli 70 let starega moža, ki je bil takoj mrtev.

— Vojno-oskrbovalna slavnost v Brežicah. V nedeljo dne 22. avgusta o priliki cesarjevega rojstnega dne se vrši dobrodelna slavnost v vojno-oskrbovalne namene. V to svrhu se je sestavil odbor, ki sestoji iz vojaških in civilnih krogov. Polnoštevilni spored obea slavnosti popolen uspeh. To naj bi bila ljudska slavnost v čast armadi, v tolažbo od usode prizadetim. Vsak bi naj torej prispeval po svoji moči za uspeh slavnosti. Slavnost se vrši v Hrastnici blizu Brežic, in v slučaju slabega vremena v gradu. — Odbor.

— Poročil se je v Šmartnem pri Litiji 16. t. m. tukaj g. Jožef Pečnik, nadučitelj iz St. Jurja pod Kumom z gđco Frančiško Stopar iz Šmartna.

— Nov način za izdelovanje tiskarskega papirja. »Berliner Tageblatt« poroča iz Drazdan: Po dolgoletnih poizkusih se je sedaj posrečilo najti nov način za izdelovanje tiskarskega papirja. Kakor znano, se izdeluje papir potom predelave celicne snovi, ki se ji dodane gotov odstotni postavek celuloze. Sedaj se bo mogel izdelovati papir brez dodatka celuloze. Vsled tega se bo papir zelo pocenil in Nemčija bo neodvisna od inozemstva. Obširni poizkusi v papirnici v Petersdorfu so dokazali, da je novi papir za tisk mnogo boljši nego je bil dosedanj. Tovarna bo sedaj začela z izdelovanjem novega papirja v velikem obsegu.

Vojna in gospodarstvo v Italiji.

Poleg vojaške pripravljenosti in sposobnosti igra v osrednjih državah v vprašanju, če bomo »vzdržali do konca«, kar je danes že vzvišeno nad vsak dvom, glavno vlogo naša in nemška gospodarska in finančna moč. Šele v vojni se je pokazalo, kako silna, neizčrpna in sposobna za prilagodenje je ta moč, ki jamči za končni uspeh našega istotako nedvomno izbornega orožja.

To dejstvo Italiji ni moglo biti neznano, ko je razdrla svoje vezi z nami. Najbrže pa je istodobno precenjevala svojo lastno gospodarsko moč, kakor se je precenjevala v vojaškem oziru; saj so italijanski šovinisti že sanjali o zavzetju Dunaja.

Dejstvo, da Italija kljub devetmesečni vojaški pripravi doslej ni ničesar dosegla ne na suhem, ne na morju, pač pa je ob Soči že večkrat doživela popoln poraz, je moralno močno strezniti tudi najbolj prenapete vročerkveže. To je pa tudi z ozirom na njen gospodarski položaj, ki se je dal za silo prenesti le v svitu pričakovanih zmag, velikega pomena.

Tekom dolge neutralne dobe se je Italija pač lahko pripravljala na vojaškem polju, veliko manj pa na gospodarsko. V nasprotju z Nizozemsko in skandinavskimi državami Italija — deloma vsled svojega položaja, deloma pa vsled vedne politične negotovosti, ki je popolnoma ustavila trgovino in industrijo — ni mogla nakopičiti zaloz za lastno porabo, niti ne obogateti kot posredovalka blagovnega prometa za vojnojoče se države. Posebno zastanek v trgovinski mornarici ob začetku svetovne vojne je imel za Italijo, posebno kar se tiče prekomorskega prometa, najnesrečnejše posledice. Potem je prišel čas vojne pripravljenosti z zapornimi odredbami za izvoz, ki so omejile tudi uvoz in italijansko trgovino popolnoma ustavile.

Najbolj neprijetno se je jelo takoj čutiti pomanjkanje pšenice in premoaga. Cena pšenice se je dvignila od 24 lir na 45 lir za meterski stot, kar se na italijanskem, kjer porabijo mnogo kruha in testenin, močno pozna. Poleg tega se je podražila tudi turšica, vsakdanja hrana najrevnejšega ljudstva, za 100%. Celo jeseni, ko so spravili novi pridelek, se cene posebno v nadrobni prodaji niso izpremenile, dokaz, koliko huja je žitna kriza v Italiji nego pri nas in na Nemskem.

Katastrofalno je tudi pomanjkanje premoga, ki se je začela vojne zelo po-

dražil, se je vsled pomorske blokade skoraj popolnoma ustavilo. Nemška pomoč je trajala seveda le tako dolgo, dokler se ni pojasnila dvoumna italijanska politika. Sedaj premog v Italiji ni le drag, marveč ga sploh ni. Fužine so ustavile delo, vlaki in parniki so omejili promet. Ker se je vsled pomanjkanja premoga malone podvojila tudi cena apnu in cementu, je tudi stavbena obrt skoro popolnoma ustavila svoje delo. Posledica tega je splošna brezposelnost. Če še upoštevamo, da je tujski promet v Italiji tako važen gospodarski činitelj, popolnoma prenehal in da letos ne le ne prihajajo v deželo milijoni, ki so jih drugače pošiljali iz osrednjih in drugih držav laški delavci, marveč da ti delavci — vsaj starejši in mlajši — pomnožujejo število brezposelnih v Italiji, potem si je lahko predstaviti veliko zadrego, ki vlada v italijanskem gospodarskem življenju. V nobeni drugi državi pa gospodarske težave niso tako nevarne, kakor v Italiji, kjer ljudstvo tako hitro vzroji in zbesni, ako se vidi prevaranega v svojih upih, ako mu manjka kruha in polente. Zato bi Italija nujno potrebovala uspehov na bojnem polju, da z njimi potolaži in zaposli razburilive duhove svojega ljudstva. Ker teh uspehov ni in ni, si Cadorna pomaga z izmišljotinami in olepšanjem.

Ljubljanske novice.

— Razbrzdana mladina. Pišejo nam: Hvalevreden je bil odlok c. kr. deželnega šolskega sveta, da naj učiteljstvo o počitnicah od časa do časa zbira šolsko mladino v vzgojne namene, da mladina preveč ne podivja. Skušnja pa uči, da na kmetih za časa počitnic ni toliko potreba kot po mestih. Kajti šoloobvezni otroci se na kmetih večinoma vsi porabijo za delo in tako nimajo časa za postopanje in lenarenje. Drugače je v mestu. Ti otroci nimajo dela, in starši so veseli, da se jih za nekaj časa znebijo, in mladina je prepuščena sama sebi. — Kdor se hoče prepričati, naj se potruži parkrat za vodo čez Žabjek in Prule. Tu se zbiraže cele tolpe manjših in večjih dečkov in deklic. Po divjaško uganjajo igrače, kriče in vpijejo, da bi bilo v sramoti vsaki stranski vasi. Poleg tega se slišijo kletve in pogovori, kakršnih smo vajeni slišati od fantalinov, ki prihajajo k vojaškemu naborom, poleg tega so tudi pasantom v nadlego. Ali bi se ne dalo temu kako od pomoči?

Ij Kolera v Ljubljani. 17. t. m. so prinesli v mestno kolerno bolnišnico kot tretjo civilno osebo, ki je obolela na kolero, 65letno Marijo Škrabar. Navedena je 11. t. m. dospela v Ljubljano iz Temenice pri Komnu v sezanskem okraju ter se je s svojo družino, ki šteje pet oseb, nastanila na Dunajski cesti št. 35. Dne 16. t. m. je obolela pod sumljivimi znaki. Bakteriološka preiskava je dognala kolero, naker se je takoj vse potrebno ukrenilo. Družinske člane so takoj spravili v mestni izolirni dom, kjer so pod zdravniškim nadzorstvom, stanovanje se je najvestneje razkužilo. Osebe, s katerimi je obolela bila v dotiki, so dosedaj vse zdrave; izpuste se pa še-le tedaj, ko bo bakteriološka preiskava nesumno dognala, da je izključeno vsako okuženje. — Med vojaškimi osebami, ki so bile privedene v Ljubljano, so se dognali ti-le nadaljni slučaj kolere: vojak Jožef Černohorsky, Anton Hochstädter, Štefan Laczko in J. Schmied. Černohorsky in Schmied sta že umrla, ostala dva se zdravita v kolerni bolnišnici.

Ij Vozni promet čez Hradeckege most začasno ustavljen. Ker se popravlja asfaltni tlak, je promet z vozili preko tega mostu od danes do ponedeljka dne 23. t. m. zabranjen. Občinstvo se v interesu reda opozarja na to.

Ij Slavnostne predstave v Kinu Central so številno obiskane, kar lepi, izbrani spored tudi v polni meri zasluži. Pri obeh včerajšnjih večernih predstavah je sodeloval damski orkester, ki ga je dala kavarna Central brezplačno na razpolago. Danes ob 2. uri popoldne se je vršila brezplačna predstava za ranjene vojake. Današnje predstave, katerih čisti dobiček je tudi namenjen junaškim borcem ob soški fronti, se vrše ob 4. in pol 6. uri popoldne, kakor tudi ob 7. in 9. uri zvečer z že objavljenim krasnim sporedom. Predstava ob pol 6. je prav primerna tudi za mladino.

Ij Maksimalni tarif št. 2. Mestni magistrat je izdal nov tarif za živila na vsakdanjem trgu. Razlika med 1. in 2. tarifo obstoji v tem, da so se zelnate rastline, stročja, zelenjave za prikuho in sadje pocenile. Na trgu za producente (Vodnikov trg, Franca Jožefa trg, v Šiški) znaša cena za jabolka 12—16 vinarjev, za hruške 24—32—48 vinarjev, južne češnje stanejo 48 vinarjev. Fižol v strokih, boljši, 20 vinarjev; vse v kilogramih. Fižol luščen, svež, 1 liter 32 vinarjev. Kumare komad 4—8—12 vinarjev. Zelje v glavah 10 vinarjev ali 1 kg 12 vinarjev. Maksimalni

tarif za Pogačarjev trg, v prodajalnah in stojnicah po mestu je pri sadju nekoliko višji, kot oni za producente. Vpoštevalo se je, da jabolka in hruške na teh trgih, ki so prvotni, daleko presegajo kakovost sadja na trgu producentov.

Ij Pozor! Vsi oni obrtniki, ki prodajajo sadje in zelenjavo po stojnicah in barakah v mestnem okrožju se opozarjajo, da morajo priti po maksimalni tarif št. 2 v mestni tržni urad v pritličju.

Ij Mestna aprovizacija ima sedaj svoje skladišče v cerkvi sv. Jožefa (nova jezuitska cerkev), zakristija bo pisarna. V cerkvi bodo napravljeni tiri za premikanje vozov.

Ij Umrl je poslovodja tvrdke Kirbisch Karol Bechmann.

Ij Izgubil je neki notarski kandidat listino z več važnimi legitimacijami in listinami. Odda naj se z drugimi predmeti vred na naslov v legitimacijah ali pri tem upravnistvu.

Ij Izgubljen je srebrn rožni venec iz rmenkasti biserov. Kdor ga je našel, naj ga proti nagradi pošlje našemu uredništvu.

Silno neurje ob kitajski obali.

Iz Šangaja poročajo preko Rotterdama, da je divjal ob kitajski obali silen tajfun, ki je povzročil velike povodnji in požare ter zahteval mnogo žrtev. Guverner azijskega brodovja ameriških Združenih držav poroča v svoji brzojavki, da je samo v Kantonu izgubilo življenje najmanj 10.000 oseb. Na reki Vuzung se je potopilo 50 velikih kitajskih bark, ki ovirajo plovbo. Trgovina in promet sta ustavljena. Sila med ljudstvom je velika. Tuji misijoni so uvedli pomočno akcijo.

Primorske novice.

Slovenske zastave v Trstu. Iz Trsta poročajo, da so povodom cesarjevega rojstnega dne na mnogih krajih vihrale tudi naše slovenske trobojnice, okrašene z črno-zoltim trakom ali pa poleg črno-zolte zastave. Naša pravica je bila torej močnejša, kot pa nameni nekaternikov.

Verdijev spomenik v Trstu so odnesli iz dosedanjega mesta na Piazza S. Giovanni. Zadnje sredo dopoldne je to odločil cesarski komisar, popoldne pa so že delavci izkopali vrbe in drugo zelenje okoli spomenika, nato pa so spravili spomenik na nek občinski prostor, ki je bil dosedaj namenjen javni snagi. Dopisnik spominja, kako so tržaški pijanci pred Verdijevim spomenikom v poznih urah prepevali njegove verze iz raznih oper ali pa so budili bližnje sosede z gromovitim »Dà, maščevanje...« Na mestu, kjer je stal spomenik, so postavili začasno vodnjak.

— Okrajni glavar v Voloski in v Opatiji poročnik. Dolgoletni okrajni glavar v Voloski in v Opatiji Artur baron pl. Schmied-Zabierow je vstopil kot poročnik v armado.

Kolera v Trstu. Uradni izkaz 17. avgusta: Starih slučajev 25, nova 2, ozdravljen 0, umrl 1, ostanejo v oskrbi 26. Naznanjena nova slučajja sta se pojavila v ulici Stadion in v mestni norišnici. Bacilozoscev je bilo v opazovanju 5 starih, 1 nov. V kontumacu je v Villa Sartorio 36 oseb.

Umrl je v Petovljah veleposestnik Urban Gruden, star 84 let.

Evakuiranci iz Istre. Z Dunaja poročajo, da so evakuirance iz Istre začeli preseljevati z Ogrske na Štajersko, Gornjo Avstrijo in Moravsko, kar bo izvršeno po priliki do 20. t. m. Zasedaj jim ne kaže pisati, dokler se ne zglaše iz novega kraja, kjer bodo nameščeni.

Topovski boj v visokih planinah.

Trda vojaška pest je potrkala na vrata, čim razločnejše so pričopotali po sobi težki, z žrebli okovani škornji, in tik na uho mi je udaril glas: »Pol enih, kérem (prosim, madž.); prosim vstati, čas je.« Moje trudne kosti, ki se v komaj treh urah počitka še niso nikakor mogle spraviti nazaj v pravilno lego, iz katere jih je bila stresla včerajšnja deseturna vožnja v lestvicah po kameniti gorski poti, so hotele malo »postrajkati«. Tedaj pa se je hipoma zopet zavedla glava, veselo in jasno: danes naj pojdemo gor na višave, da spoznamo junaški boj v Visokih planinah čisto od blizu, od obličja do obličja. Kdor pa hoče v gore potovati, mora, kakor znano, rano ustati, včasih celo takoj po polnoči, kakor danes mi. Razbolelim kostem niso pomagali vsi ugovori, ubogati so morale.

Požirek čaja na »komandi«, kjer je bil zbiran že ves štab v veselem, živahnem krogu, kakor da je ena popolnoma edina pravilna in normalna ura za juterk; nato smo jo krenili v blede luninem svitu ven iz vasi v tiho noč proti jugu; spremljalo nas je enozvočno klopotanje dolgih gorskih palic in škrcetanje okovanih škornjev. Pred nami na nebu ostro zarisana, temna

silhueta gora, ki nanje spemo, višav, ki jih bo čez nekaj ur gromenje topov zdramalo iz molka.

Kakor senca vzraste pred nami iz temne noči straža; potem čez most; srebrni pramen mesečine miglja in čurlja pod njim. Takoj nato vasica, ki se tišči k stenam, s čednimi, snažnimi, pisanimi hišicami, cerkva s šiljastim zvonikom, kakor se podaja samo planinski pokrajini. Selišče spava tiho in mirno; menda je pozabilo na vojno, ki leži ti-soč metrov nad njim v gorah na preži. Toda ne! — ena sama hiša z mnogimi okni je jasno razsvetljena, urne sence se premikajo sem in tje. Bela zastava z rdečim križem nam pove, da se tu bore vrli čuvaji domovine z bolečinami, ranjenci, ki so jih nocoj z neznanskim trudom prinesli z višav v dolino.

Cesta se začne v širokih ključih viti kvišku. Sprejme nas temen gozd, ki prepušča lunin svet le v posameznih, trepetajočih žarkih. Kri nam živahnejše zapolje, a naš vodnik, ogrski husarski nadporočnik, nas le priganja. Naša pot, tako nam razlaga, pelje daleč gori tik pred baterijo poljskih topov, zato bi bilo želeži, da pridemo tje, predno prično streljati. Kajti v ušesih mu le precej neprijetno šumi, kdor se tik pod žreli topov, ki bruhaajo ogenj, spreha.

Pohitimo torej navkreber, za zamolklo ropotajočim šundrom, ki se pred nami vleče po cesti. Se gost oblak prahu moramo premagati, potem smo čisto blizu njega. Težka železna kola so s po tremi širokimi kolesi, z dvema velikima zadaj in enim majhnim spredaj na sredi. In z začudenjem opazimo, da je v razmeroma majhna vozila upreženih po šest težkih konjev. Pinc-gavci, ki naporno, vsi potni, rijejo navzgor. Vodnik se nam zasmehne, češ: »Hrana za debelo Berto; vrla gospodična je vajena dokaj težke jedi.« Samo nekaj krogel za »najtežjo« (kanono) je z verigami pripetih na vozovih, in vendar imajo trije pari konj truda dovolj, da spravijo to breme navzgor. Kakšno delo ta vojna v planinah!

Od ključev široke ceste se odcepi ozka steza, ki se potem dviga strmo čez reber. Nedavno so jo nagosto potakali s srednje venlikim ostrim kamenjem, ki nam škriplje pod okovanimi škornji. V gozdu je tema kakor v rogu, in noga mora skrbno paziti, kam stopi, da se ne spotakne. Kakor strahovi smukne mimo nas red tovrne živine; v dolino hiti, da se po isti poti kmalu zopet povrne z novimi zalogami in strelivom. Še dolgo je čuti skozi temni gozd copotanje kopit.

Pot je postala sčasom nesramno strma, skoro navpična, kakoršne so navadno ozke tovrne stezice, ki so jih vajeni samo hribolazci, ne pa poti, namenjene za kola. Celo husarji, ki vendar tako lahko in vztrajno hodi, kakor da bi ne bil na ogrski planjavi, ampak v pogorju. Velikega Zvonarja doma, se pozna napor. Nehote ti pride na misel, kako težko pač megi in osli ter tovrni konjiči prilezejo čez te strmine. V tem hipu pa se spomniš druge reči:

»Gospod nadporočnik, kje pa stojijo pravzaprav tisti topovi? Kdaj smo prišli mimo njih?« Zopet se nasmehe, to pot še pristrčnejše in nekako ponosno. »Topovi? Tiso kakor uro nad nami; naši vrli vojaki so jih na saneh spravili gor, celo pot, ki je, kakor Vam lahko takoj povem, proti vrhu čed dalje bolj strma. Lepo delo je bilo to, a opravili so je.« Tiho se vspenjamo dalje, in malo sram nas je, da se je nam, ki vlečemo samo svoj lastni život, zdela ta pot naporna. Kakšni junaki morajo le biti, ki se tu gori bore!

Daniti se je začelo, ko smo zapuščali gozd in stopali na mehko livado planinskega sveta. Na vzhodu razpada tema v violaste meglice. Dolina globoko pod nami je še odeta s temo, in le nekaj prijaznih luči iz vasic, ki se prebujajo, nam pošilja kvišku prijazne pozdrave. Sveža rana sapa zapihlja krog nas; tako lepo in mirno, tako krotko je vse, da smo zares na vojno pozabili. Ravno sem se hotel pripogniti, da si utrgam prvo vejico ravša — kar je na desni, tik pod menoj, počilo, in grom se zavali pa odmeva od gora, kakor da se je njih najvišja zrušila. »Aha,« reče nadporočnik veselo. »Točno ob štirih začetek. Vidite, to je bila baterija, ki ste me o njej izpraševali. Tik mimo nje

smo šli, a ničesar niste zapazili. Ta je dobro skrita, ka-li?« Nismo imeli časa, da bi se dovolj načudili. Kajti že se je pričela peklenska godba z vseh strani in mir narave je splaval po — meglah. Razjarjen sršen nam sikne mimo ušes — to je krogla iz malih gorskih topov, ki so nameščeni skoro v enaki višini z nami. Čez hip pa bolešno zacvili psiček — šrapnel poljskih topov je švignil nad nami. Potem zdrči, dalje proč, težak voz čez grčast most, napet med gorami: težka havbica, ki leži globoko pod nami, se je oglasila. Zdaj naenkrat pa grozen grom in tresk, ki zmaje — tako se nam zdi — kamenje poleg nas, zategnjeno, zamolklo bučanje in bobnenje sledi udaru, kakor da se kje odtrgal plaz: to je bila debela Berta, ki je sporočila iz doline laškemu »prijatelju« svoj jutranji pozdrav.

V galiških planjavah nam ni topniški koncert nikdar tako mnogolično in tako razločno zadonel na uho. To je možno samo v skalovju in gorah, ki vsak glas potrojeno razširijo. Zdaj smo zopet sredi vojne, nič več ne opazimo lepote vrhov, ki nas obdajajo; samo neko sozaveš imamo, otožen občutek, da se mora njih veličastni mir tako strašno razdirati. Pa saj vemo: naša domovina tega ni hotela...

Dospeli smo do cilja, 1900 metrov visoko, 1100 metrov nad podoljem. Pred nami razprostira široka panorama višav, ki se zanje zdaj že tedne bijejo vroči boji, vmes, globoko pod nami, čestokrat imenovani prelaz, izza katerega zaman preže Italijani, da bi se jim posrečilo, našo črto prebiti.

Stisnemo se ob skale, kajti na enem vrhu dvoglave gore nad nami čepi sovražni opazovalec. Preje smo bili poslušalci peklenke godbe, zdaj smo gledajoče občinstvo; vidimo, kako se dvigne z boka neke gore belkast oblček, zraven se drugi, tretji. Granate! Oblaki se razprše, se združijo in padejo na rjavo skalovje kakor velika rana. Zopet drugi se v hipu rode nad ostrimi grebeni, in dolgo jim sledi naš pogled čez sinje nebo: to so šrapneli. Tuhtam zabliška na pobočju bližnjega gorovja žareča iskrica, ki se razleti v oblak dima in prahu. Italijani so začeli odgovarjati pa iščejo točk, kjer mislijo, da so naše dovozne poti; sreča jim pri tem ni mila.

Zdaj je globoko doli zopet enkrat zagrmela debela Berta. Brez sapa smo štelili počasi do trideset. Tedaj skoči iz ostrega vrha neke gore daleč tam na obzorju nenadoma dimnat oblak kvišku, se razprostre ter pade v rušah nazaj kakor morski smrk ob ciklonu. Takoj nato se pojavijo na levi in desni oblaki šrapnelov; namenjeni so alpinom, ki so morali pač po eksploziji težke granate prepadeni planiti izza kritij, da jih toča kamenja ne zasuje. Obenem zaslišimo od daleč prasket strojnih pušk, ki tudi iščejo takih nezavarovanih sovražnikov. Zdaj je boj v resnici v teku in tiru.

Dve uri smo gledali kakor okameneli ta silni prizor ter sledili s pogledom, kako so zadevale avstro-ogrske krogle, z ušesom pa, kako so letele italijanske. Nasprotnik rabi večinoma šrapnele, včasih pa priseka semkaj tudi kakšna težka granata ter razleti z zamolklim pokom.

Polagoma pa je postajalo sovražno streljanje bolj in bolj redko in slabotno ter je končno za nekaj časa popolnoma umolknilo. Gotovo si iščejo italijanske baterije, ki so jih naše granate prepodile, novih stališč. Na kateri strani je artiljerijska premoč, to sta nam ti uri dodobra pojasnili; saj ni vadla nobena laška krogla niti v bližino naših topniških stališč.

Proti poldnevu smo naglo pohitili v dolino po isti poti, ki smo bili po njej nekaj ur preje prisotni na vrh. Skoro bi poti ne bili več prepoznali; med tem so bili namreč delavski oddelki že kaj pridno izvršili mnogo poprav: predebelo kamenje so raztolkli, prage, ki so delali ovire, izravnali. Zdaj se nam je zdela cesta mnogo boljša, dokaj udobnejša. Povsod je vrvelo vse polno dela in življenja, od planinskih višav dol do podolja. Boj na visokem gorovju, ki se nam ga je danes kosček pokazal, je prištevati najbolj težavnim; ne trpi ne miru ne počitka.

Govori se, da je za nakup varnih in priporočljivih srečk z zajamčenimi dobitki (do 630.000 kron) sedaj že radi tega naj-

ugodnejši čas, ker dobi vsak naročnik v srečnem slučaju 4000 frankov popolnoma zastonj. — Opozarjamo na današnji zadeni oglaš »Srečkovnega zastopstva« v Ljubljani.

Kupim v vsaki množini mikano in nemikano

domaće predivo

po najvišji ceni. — Ponudbe na: Ivan N. Adamič, vrvarna, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 31. 1453

1 steklenica 20 vinarjev. —

Naročila po povzetju.

Ako naročite

in to nemudoma storite,

1 srečko avstrijskega rdečega križa	Mesečni obrok za vseh pet srečk ozir. dobitnih listov samo 5 kron
1 srečko ogrskega rdečega križa	
1 srečko budimpeštanske bazičke	
1 dobitni list 3 ^o zemlj. srečk iz leta 1880	
1 dobitni list 4 ^o ogrsk. hip. srečk iz l. 1884	

12 Zrebanj vsako leto, glavni dobitki 630.000 kron

dobite igralno pravico do dobitkov ene turške srečke v znesku do 4.000 frankov popolnoma zastonj!

Pojasnila in igralni načrt pošilja brezplačno: Srečkovno zastopstvo 11, Ljubljana.

Krepkega dečka

iz poštene hiše s primerno šolsko izobrazbo, ter pridnega 1589 5

trgovskega pomočnika

sprejme Jos. Errath v Mokronogu, Dolenjsko.

Trgovski pomočnik

spreten prodajalec, trezen in priden se takoj sprejme in pod ugodnimi pogoji. — Firma J. Kušlan Kranj (Gorenjsko.) 1630

Ženitbena ponudba.

Udovec, star 54 let, ravnatelj denarnega zavoda in trgovca, zdrav, ugodne zunanosti, dobre mirne naravi, z letnim dohodkom K 2400, ter postranskim zaslužkom K 4000—6000, želi bi se v svrhu ženitve spoznati z vdovo Slovenko ali pa gospodično od 35 do 40 let staro, katera je zdrava in dobra gospodinja. Imeti mora večje premoženje v gotovini ali v posestvu, katero bi služilo podjetju, katero nosi čistih 8—10 odstotkov. Resne ponudbe s fotografijo, katera se povrne, pod ime „Slovenec v belem Zagrebu 1627“ na upravo „Slovenca“ do 1. septembra 1915.

Išče se družina Rot iz Serpenice šte. 119 pri Tolminu

Kdor kaj ve, se prosi, da sporoči g. Josipu Rot, Ljubljana, Kolo-dvorska ulica šte. 33 (gostilna „pri starem tišlerju“). 1628

Posojilnica v Žužemberku javlja pretužno vest, da je njen od nje ustanovitve marljivo delujoči in zaslužni član načelstva, gospod

JOSIP PEHANI

posestnik in gostilničar

danes po daljšem bolehanju mirno v Gospodu zaspal.

Blag mu spomin!

Žužemberk, dne 18. avgusta 1915.

1634

Brez posebnega obvestila.

1633

Marlja Pehani roj. Gorišek naznanja v svojem ter imenu svojih otrok vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naš iskreno ljubljani soprog, oziroma oče, stari oče, brat sin, stric, tast in svak, gospod

Josip Pehani

posestnik in gostilničar

danes ob pol eni popoldne v 53. letu starosti po dolgi in mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere mirno v Gospodu preminul.

Pogreb predragega pokojnika se vrši v petek dne 20. t. m. ob 3. uri popoldne iz deželne bolnice na pokopališče k sv. Križu v Ljubljani.

Žužemberk, dne 18. avgusta 1915.

Vojne uniforme

Izdaja konzorcij »Slovenca«.

zgotovljenih in po meri

Tisk: »Katoliške Tiskarne«.

JOS. ROJINA

Ljubljana, Franca Jožefa cesta 3.

Odgovorni urednik: Jožef Gostinčar, državni poslanec.